

Stockholm den 5 december 2024

R-2024/2090

Till Justitiedepartementet

Ju2024/02018

Sveriges advokatsamfund har genom remiss den 10 oktober 2024 beretts tillfälle att avge yttrande över promemorian *Ändringar i EU:s formskyddsförordning*.

Bakgrund

I den remitterade promemorian lämnas förslag till författningsändringar i mönsterskyddslagen som behövs för att anpassa svensk rätt till den nya förordningen om EU-formgivning.

I promemorian föreslås tre författningsändringar; straffansvar ska inte finnas vid intrång i en EU-formgivning om produkterna endast passerar genom EU (transitsituationen), möjligheten att lämna in en ansökan om gemenskapsformgivning till Patent- och registreringsverket tas bort (och därmed tas även möjligheten för registreringsmyndigheten att ta ut avgift för att vidarebefordra en ansökan till EUIPO också bort) samt att terminologin i mönsterskyddslagen anpassas till terminologin i förordningen om EU-formgivning.

Sammanfattning

Advokatsamfundet har ingen erinran mot de föreslagna författningsändringarna, men vill särskilt framhålla följande.

Synpunkter

Ändringarna av terminologi samt borttagandet av avgiftsstadgandet framstår som naturliga till följd av förordningen om EU-formgivning och föranleder inte någon ytterligare kommentar från Advokatsamfundet.

Vad gäller ändringen av 51 § mönsterskyddslagen, vill Advokatsamfundet inledningsvis erinra om att de immaterialrättsliga lagarna ofta är överlappande och att olika rättigheter ofta aktualiseras i en intrångssituation. Det är därför viktigt att lagstiftaren regelmässigt, i den mån det är möjligt med hänsyn till unionsrätten, ser över de immaterialrättsliga lagarna för att tillse att skyddsformerna är kongruenta i alla hänseenden, för att inte skapa ett haltande förhållande mellan skyddsformerna.

Advokatsamfundet noterar att det i varumärkeslagen sedan flera år finns motsvarande stadgande i 10 kap 11 § varumärkeslagen. Artikel 19.3 i förordningen om EU-formgivning motsvarar artikel 9.4 i förordningen EU-varumärken. I arbetet med att anpassa svensk lagstiftning genomfördes motsvarande ändring i 10 kap. 11 § varumärkeslagen.¹

I sitt remissvar avseende ändringarna i varumärkeslagen anförde Advokatsamfundet följande:²

”När systemet med gemenskapsvarumärken (numera EU-varumärken) infördes, gjordes bedömningen att nationella regler om straffansvar skulle tillämpas vid intrång i de nya varumärkesrättigheterna. För svenskt vidkommande framgår detta genom hänvisningarna i 10 kap. 5 § varumärkeslagen till bestämmelsen om ansvar för varumärkesintrång i 8 kap. 1 § varumärkeslagen och bestämmelsen om förverkande av egendom och av hjälpmedel vid brott i 8 kap. 2 § varumärkeslagen. Principen om omvänd bevisbörda i den föreslagna artikel 9.4 i EU:s varumärkesförordning tillsammans med nämnda hänvisningar i 10 kap. 5 § varumärkeslagen skulle – om ingen särlösning eller tillägg till

¹ Se prop. 2015/16:123.

² Se Advokatsamfundets remissyttrande den 30 november 2015 över promemorian Förslag till lag om ändring i varumärkeslagen (2010:1877).

bestämmelsen föreslås – innebära ett avsteg från den i svensk rätt gällande principen att det är åklagare eller målsägande, som har att bevisa någons straffrättsliga skuld. Regeringen anser därför att en lösning med omvänd bevisbörda är utesluten. Med hänvisning till svensk rättstradition och de rättssäkerhetshänsyn som bär upp denna, delar Advokatsamfundet regeringens uppfattning i denna fråga.

För att undvika att någon fälls till ansvar för varumärkesintrång i transitsituationer med tillämpning av principerna om omvänd bevisbörda, krävs en straffrättslig särbestämmelse eller en skrivning i 10 kap. 5 § varumärkeslagen, som uttryckligen undantar transitsituationerna. Regeringen är av uppfattningen att en särlösning inte är motiverad, då de civilrättsliga sanktionerna är tillräckliga för att uppnå syftet med att låta transitsituationer omfattas av den varumärkesrättsliga ensamrätten – nämligen att bekämpa varumärkesförfalskningar – samt att lagföring i dessa situationer inte står i proportion till de ansträngningar som skulle krävas för rättsväsendet för att nå de ansvariga. Regeringen förordar därför en lösning där straffrättsligt ansvar i transitsituationer uttryckligen undantas i 10 kap. 5 § varumärkeslagen.

Advokatsamfundet kan ansluta sig till det val av lösning som regeringen förordar. Såvitt avser förslaget till lagtext i denna del, anser dock Advokatsamfundet att det skulle vara pedagogiskt fördelaktigt att skriva ut ordet ”transitsituationer” eller liknande tillsammans med hänvisningen till artikel 9.4 i EU-förordningen. Vidare efterlyser Advokatsamfundet att det i allmänmotiveringen tydligt anges att effekten av det uttryckliga undantaget av straffrättsligt ansvar i transitsituationer innebär att det inte heller är möjligt att med tillämpning av vanliga bevisbörderegler döma till straffansvar i dessa situationer, eftersom denna effekt kan förmodas vara den av regeringen eftersträövade.”

Advokatsamfundet ansluter sig till utredningens förslag och hänvisar i relevanta avseenden till de synpunkter som Advokatsamfundet framförde i remissyttrandet beträffande motsvarande ändringar i varumärkeslagen. Advokatsamfundet noterar dock att det i förevarande promemoria exemplifieras vad som betecknas som transit-situationer. Det kan, enligt Advokatsamfundet, inte helt uteslutas att denna exemplifiering kan leda till tolkningsproblem, inte minst mot bakgrund av att det rör ett undantag från ett straffrättsligt stadgande. Advokatsamfundet förordar därför en lösning där kommentaren till stadgandet tydligt anger att undantaget ska ges en bred tolkning, så att det straffrättsliga undantaget ges en bred tillämpning och inte görs beroende av hur en ”sådan situation som avses i art 19.3” kommer att tolkas av domstol över tid.

Avslutningsvis, vad specifikt gäller EU-formgivning, kan det konstateras att det avser två skyddsformer; den registrerade EU-formgivningen och den oregistrerade EU-formgivningen. Den nu aktuella regeln i 51 § mönsterskyddslagen, hänvisar till artikel 19.3, som endast kan förstås så att den tar sikte på registrerade EU-formgivning (jfr. artikel 19.4). Advokatsamfundet konstaterar dock att det i promemorian endast hänvisas till EU-formgivning, dvs. utan någon distinktion i fråga om man avser båda skyddsformerna eller ej. Eftersom 51 § mönsterskyddslagen fyller ett syfte att undanta en specifik situation från det straffbara området, skulle det för Advokatsamfundet framstå som önskvärt att man i kommentaren till den nya lagstiftningen klargör att bestämmelsen endast tar sikte på registrerade EU-formgivning och att artikel 19.3 inte är tillämplig för oregistrerade EU-formgivning.

SVERIGES ADVOKATSAMFUND

Mia Edwall Insulander